

ÖZBEGISTAN RESPUBLIKASY ÝOKARY BILIM, YLYM
WE INNOWASIÝALAR MINISTRLIGI

AJINIYAZ ADYNDAKY NÖKÜS DÖWLET
PEDAGOGIKA INSTITUTY

“Tassyklaýaryn”

Okaw işleri boýunça prorektor

M.Ibragimov

» 2025-ýyl

«TÜRKMEN EDEBIÝAT TARYHY»
SILLABUS
(3-kurs)

Bilimugry:	100000 – Gumanitar
Bilimlendirişugry:	110000 – Pedagogika
Tälim ýönelişi:	60111500 – Enedili we edebiyaty: türkmendili we edebiyaty

Nöküs – 2025

MODUL/SILLABUS
Türki diller fakulteti
60111500 – Ene dili we edebiýaty (türkmen dili we edebiýaty)

Ders/modul:	«TÜRKMEN EDEBIÝATY TARYHY»			
Ders /modul hili:	Mejbury sapak			
Ders /modul kodı:	TurkmAT308			
Ýyl:	2025-2026			
Semestr:	V-VI			
Tälim forması:	Gündizki			
Gönükmeler formasy hem sagatlaryň jemi:	120	120	240	
Leksiýa	30	30	60	
Seminar	30	30	60	
Laboratoriya gönükmeleri				
Özbaşdak bilim	60	60	120	
Kredit mukdary:	4	4	8	
Bahalamak formasy:	Synag hem egzamen			
Kurs dili:	Türkmen			

Professor mugallym: Keruenow T.

Iş jaýy: Ajiniyaz adyndaky NDPI

Baglanmak üçin telefon nomeri: +998932029010

1. Ders/modulyň maksady (MM)	
F/MM1	<p>Okuwyň maksady Dersi okatmakda maksat - talyplara dil biliminiň döreýşi, onuň öwrenilişi bilen baglanyşykly ençeme meseleleri, şeýle-de dil biliminiň taryhy, diliň nähili hadysadygy, diliň ýerine ýetirýän hyzmatlary, dil birlikleri, diliň gelip çykyşy hakyndaky dürli teoriýalary, ýazuw we onuň ösüş başgançaklary bilen baglanyşykly ençeme meseleleri talyplara ýetirmegi maksat edinýär.</p> <p>Sapagyň wezipesi- Dersiň wezipesi–talyplaryň nazary bilimlerini, erkin pikirliligi, dil bilimi baradaky garaýyşlaryny, dil bilimi baradaky logiki pikirleriňini, olaryň dil bilimi baradaky pikirlerini amalda ulanmaklaryny, çeper teksti analiz etmek endiklerini ýola goýmaklyga kömek etmekligi, ukyplylyga gönükdirmekden ybarat.</p>

2. Sapagy özleşdirmek üçin zerur başlangyç bilimler	
1	<p>Talyplara has gowy ünsi jemlemek üçin sanly tehnologiýanyň didaktiki mümkinçilikleri, metbugat we tekstler bilen işlemek tehnologiýasy bilen baglanyşykly global proseslerde analitiki we logiki pikirlenmäniň roly barada bilimleri bolmaly; Sanly media tekstleri suratlar bilen döredilýär, metbugat okuwy infografikany, ýaýlymlary, ýazgy wideolaryny, media tekstlerini, analitiki we sintetiki pikirlenmäni döretmek bilen baglanyşykly programmalar bilen tamamlanýar we synlaýyş pikiri hem şeýle garaýyşda bolmaly. Mediýa sowatlylygy, media medeniýetiniň ýolbaşçylary tarapyndan ýokary hilli habarlary saýlamak üçin ähliumumy gural hökmünde ulanylmaly we konstruktiv, logiki aragatnaşyk endiklerine eýe bolmalydyr.</p>

3. Tälim netijeleri (TN)	
TN1	“Türkmen edebiýaty taryhy” dersini okatmakda häzirki zaman çemeleşmeleri we täzelikleri durmuşa geçirmek üçin zerur bilimler we endikler
TN2	Sapaklarda häzirki zaman okuw gurallaryny ulanmak
TN3	Häzirki zaman talaplaryna esaslanýan sapaklary netijeli guramagyň usullary
TN4	Bilim pudagynda innowasiýa işjeňliginiň esaslary
TN5	Ylym öwretmekde häzirki zaman çemeleşmelerinden we innowasiýa

	tehnologiýalaryndan habarly bolmak
TN6	Ylym okatmagyň häzirki talaplaryny bilmek
TN7	Ylymyň mazmunynyň, gurallarynyň, usullarynyň we görnüşleriniň bitewiligini we yzygiderliligini üpjün etmek
TN8	Sapakda bilim çeşmelerinden netijeli peýdalanmak
TN9	Okuw mazmuny bilen baglanyşykly maglumatlary talyplara gaýtadan işlemek, umumylaşdyrmak we ýetirmek endiklerine eýe bolmak
TN10	Sapaklarda häzirki zaman innowasion pedagogiki tehnologiýalary ulanmak
TN11	Sapaklara häzirki zaman talaplaryna esaslanyp sapaklary guramak endiklerine eýe bolmak
TN12	hünär işlerinde häzirki zaman çemeleşmeleri we täzelikleri ulanmak
TN13	Ylymyň gazananlaryndan habarly bolmak, ylymyň iş ýüzünde ulanylyşy boýunça gözlegler
4.Ders / modul mazmuny	
Gönükmeler formasy: leksiya (L) V-VI semestr	
L1	XX asyr türkmen edebiýaty barada maglumat. XX asyryň ýigriminži, otuzynjy ýyllarynyň edebiýaty¹
L2	Berdi Kerbabaýewiň ömri we döredižiligi
L3	Beki Seýtakowyň ömri we döredižiligi. «Doganlar» romany
L4	Hydyr Derýaýewiň ömri we döredižiligi
L5	Agahan Durdyýewiň ömri we döredižiligi
L6	Ata Gowşudowyň ömri we döredižiligi
L7	Rehmet Seýidowyň, Haży Ysmaýylowyň ömri we döredižiligi
L8	Aman Kekilowyň ömri we döredižilik ýoly. Şahyryň poeziýasy. «Söýgi» romany
L9	Pomma Nurberdiýewiň, Towşan Esenowanyň ömri we döredižiligi barada maglumat.
L10	Çary Aşyrowyň, Gara Seýitliýewiň ömri we döredižilik ýoly. Onuň poeziýasy we romanlary barada maglumat
L11	Gylyç Kulyýewiň, Berdinazar Hudaýnazarowyň ömri we döredižiligi
L12	Kerim Gurbannepesowyň ömri we döredižiligi
L13	G.Ezizowyň ömri we döredižilik ýoly. Onuň poeziýasy we romanlary barada maglumat
L14	XX asyryň Türkmen edebiýaty öwreniş ylymynyň ösüşi
L15	XX asyr türkmen edebiýatynda çeper teržime².
JEMI SEMESTR VI	
L1	Giriş. Garaşsyzlyk döwrüniň başyndaky türkmen edebiýaty. Poeziýa žanry

¹ https://epvo.kz/#/register/education_program

² https://epvo.kz/#/register/education_program

L2	Türkmen şygryýetine Ýewropa edebiýatynyň täsiri meselesi
L3	Poeziýa žanry
L4	Türkmen şygryýetine Ýewropa edebiýatynyň täsiri meselesi
L5	Garasşyzlyk döwrüniň edebiýatynyň prozasy
L6	Kömek Kulyýewiň prozasy
L7	Garasşyzlyk döwrüniň edebiýatynda publisistik kysymy we döwür
L8	Garasşyzlyk döwrüniň edebiýatynda drama kysymynyň ösüşi
L9	Häzirki zaman dramaturgiýasynyň spektakllar
L10	Türkmen poeziýasynda Ezizowçylyk mektebiniň täsiri
L11	Çagalar edebiýatynyň ösüşi
L12	Çagalar edebiýatynyň öwrenilişi
L13	Liro-epiki žanryň ösüşi
L14	Garasşyzlyk döwüriniň edebiýatynda edebiýaty öwreniş ylmynyň basgançaklary
L15	Garasşyzlyk döwüriniň edebiýatynda çeper teržime.
5. Gönükmeler formasy: Seminar gönükmeler (S)	
SEMESTR-V	
S1	XX asyr türkmen edebiýaty barada maglumat. XX asyryň ýigriminži, otuzynjy ýyllarynyň edebiýaty
S2	Berdi Kerbabaýewiň ömri we döredižiligi
S3	Beki Seýtakowyň ömri we döredižiligi. «Doganlar» romany
S4	Hydyr Derýaýewiň ömri we döredižiligi
S5	Agahan Durdyýewiň ömri we döredižiligi
S6	Ata Gowşudowyň ömri we döredižiligi
S7	Rehmet Seýidowyň, Haży Ysmaýylovyň ömri we döredižiligi
S8	Aman Kekilowyň ömri we döredižilik ýoly. Şahyryň poeziýasy. «Söýgi» romany
S9	Pomma Nurberdiýewiň, Towşan Esenowanyň ömri we döredižiligi barada maglumat.
S10	Çary Aşyrowyň, Gara Seýitliýewiň ömri we döredižilik ýoly. Onuň poeziýasy we romanlary barada maglumat
S11	Gylyç Kulyýewiň, Berdinazar Hudaýnazarowyň ömri we döredižiligi
S12	Kerim Gurbanepesowyň ömri we döredižiligi
S13	G.Ezizowyň ömri we döredižilik ýoly. Onuň poeziýasy we romanlary barada maglumat
S14	XX asyryň Türkmen edebiýaty öwreniş ylmynyň ösüşi
S15	XX asyr türkmen edebiýatynda çeper teržime.
JEMI	
SEMESTR VI	
S1	Giriş. Garasşyzlyk döwrüniň başyndaky türkmen edebiýaty.
S2	Türkmen şygryýetine Ýewropa edebiýatynyň täsiri meselesi
S3	Poeziýa žanry

S4	Türkmen şygryýetine Ýewropa edebiýatynyň täsiri meselesi
S5	Garaşsyzlyk döwrüniň edebiýatynyň prozasy
S6	Kömek Kulyýewiň prozasy
S7	Garaşsyzlyk döwrüniň edebiýatynda publisistik kysymy we döwür
S8	Garaşsyzlyk döwrüniň edebiýatynda drama kysymynyň ösüşi
S9	Häzirki zaman dramaturgiýasynyň spektakllar
S10	Türkmen poeziýasynda Ezizowçylyk mektebiniň täsiri
S11	Çagalar edebiýatynyň ösüşi
S12	Çagalar edebiýatynyň öwrenilişi
S13	Liro-epiki žanryň ösüşi
S14	Garaşsyzlyk döwüriniň edebiýatynda edebiýaty öwreniş ylmyň basgançaklary
S15	Garaşsyzlyk döwüriniň edebiýatynda çeper teržime.
JEMI	

ÖZBAŞDAK TÄLIM (ÖT) V SEMESTR

1	Amaly gönükmeleri taýýarlamak, hem-de öý işlerini bejermek	30
2	Problemaly meseleler (kazuclar) düzmek	8
3	Berlen maglumatlary terjime etmek	8
4	Türkmen edebiýaty taryhy dersi bilen baglanyşykly berlen temalara düzme ýazmak	8
5	Konferensiýa üçin tezis taýýarlamak	6

ÖZBAŞDAK TÄLIM (ÖT) VI SEMESTR

1	Amaly gönükmeleri taýýarlamak, hem-de öý işlerini bejermek	30
2	Problemaly meseleler (kazuclar) düzmek	8
3	Berlen maglumatlary terjime etmek	8
4	Türkmen edebiýaty taryhy dersi bilen baglanyşykly berlen temalara düzme ýazmak	8
5	Konferensiýa üçin tezis taýýarlamak	6

7. Tälim tehnologiýalary hem metodlary:

Leksiýa gönükmeleri- interfaol düwmeleriniň basgançaklary; seminarlar (logiki pikirlew, çalt soraglar we jogaplar); turapula; prezentasiýa; Interaktiw usullary,

şuňa meňzeş pedagogikany we täze tehnologiýalary ulanmak mümkin..

Seminar gönükmeleri - Multimedia enjamlary bilen enjamlaşdyrylan zalda her akademiki toparyň öz ýygnagy bardy. Studieshli gözlegler interaktiw usullar arkaly geçirilýär. "Munozara" tehnologiýasy ulanyldy, soraglaryň mazmuny okatmagyň usullary bilen kesgitlenildi.

Özbaşdak işi Netijede, çäräni uzaltmak teklip edildi:

Esse - hakyky mowzuk boýunça şahsy pikiriň synagy, beýleki resanrlarda ismurnalistikanyň beýany;

- dokladlar taýarlamak;
- konspekt ýazmak;
- sözlügi;
- labyzly okamak;
- ýumuşlary çalyşmak;
- düzmek portfelleri;
- maglumat-analiz materiallary bilen işlemek;
- wideoklip taýarlamak;
- multimediyä görkeziş taýarlamak;
- sapaklaryň metodik işlerini taýarlamak;

Içerki işleriň beýleki görnüşleri okuw jaýlaryndan gelse ulanylyp bilner.

8. Kreditleri almak üçin talaplar:

Değişli teoretiki we usulyýet düşüňjelerini doly deňşdirmek, derňew netijelerini dogry görkezmek, gözleg işlerini mugt yzarlamak, gündelik we aralyk işleri ýerine ýetirmek we ýazmaça tabşyryklary ýerine ýetirmek.

9. Talyplaryň bilimleri bahalaw hám qadağalaw ólshemleri

Talyplaryň okuwlarynyň netijeleri 100 ballyk reýting ulgamynda baha berildi. Talyplar mugallymlary we okuwçylary bilen bilelikde YeCTS (Europeanewropa karz geçiriş ulgamy) ulgamy baradaky arzany doldurdylar.

10. Gözlegiň netijeleriniň gymmaty aşakdaky tertipde kesgitlenýär:

Aralyk ball	Çägaralyk ball	Jemleýji ball
Auditoriyada berilen tapşyrmalary ýerine ýetirenligi üçin – aralyk (AB); Özbaşdak iş tapşyrmalaryny bejerenligi üçin– Özbaşdak işi bahalamak (ÖIB);	Çägaralyk barlag wagtynda jogap berendigi üçin– Çägaralyk barlag üçin ball (ÇB); Özbaşdak iş tapşyrmalaryny bejerenligi üçin– Özbaşdak işi bahalamak (ÖIB);	(Jemleýji barlag wagtynda jogap berendigi üçin– Jemleýji barlag baly (JB)
Aralyk barlagyň	Çägaralyk barlagyň	Jemleýji

<i>maksimal baly</i> 30 ball: $\Sigma AB = AB + \ddot{O}IB$	<i>maksimal baly</i> 20 ball: $\Sigma\check{C}B = \check{C}BB + \ddot{O}IB$	<i>barlagyň maksimal baly (JBB)</i> 50 ball.
$\Sigma AB + \Sigma\check{C}B > 30$ ball toplan talyp jemleýji barlag tabşyrmaga rugsat berilýär.		
Modul(ders)den özleşdiriş görkezgiji (Ö'G): $\Sigma\ddot{O}'G = \Sigma AB + \Sigma\check{C}B + JB$ $\Sigma\ddot{O}'G \geq 60$ ball bolanda modul(ders) özleşdirilen hasaplanýar.		

TALYPLARY BAHALAMAK TERTIBI

DEREJESI	4,51 – 5	BALLAR	Reýtiň
A+	4,51 – 5	91 - 100 ball	GÖRELDELI
A	4,26 – 4,5	86 - 90 ball	
B+	4,01– 4,25	81 - 85 ball	GOWY
B	3,51 – 4,0	71 - 80 ball	
C+	3,26 – 3,5	66 - 70 ball	KANAGATLANARLY
C	3,0 – 3,25	60 - 65 ball	
F	3,0 dan kem	59 ball we ondan pes	KANAGATLANARSYZ

10. Esasy sapaklyk hem okuw gollanmalar

Эсасы эдебиатлар

1. Akatow Bayram. Gadymy türkmen edebiyaty. Orta asyrlar (X - XVII). Ýokary okuw jaýlary üçin okuw kitaby. Türkmenabat 2010.
2. Атаев К. XVIII асыр туркмен эдебияты. Ашгабат. 2010
3. Rejebow D. XX asyr türkmen edebiyaty. Türkmenistanyň ýokary okuw mekdepleriniň „Türkmen dili we edebiyaty“ hünäri üçin synag okuw kitaby. – Türkmenabat, 2010.
5. Керуенов Т., Түркмен эдебиатшынаслыгының тарыхы. Нөкүс, 2019
6. Rejebow D. Garaşsyzlyk eýýamunyň türkmen edebiyaty. Aşgabat-2010

Гошмача эдебиатлар

1. Мирзиёев Ш.М. Эркин ва фаровон демократик Ўзбекистон давлатини биргаликда барпо этамиз. Тошкент, “Ўзбекистон” НМИУ, 2018. – 29 б.

2. Мирзиёев Ш.М. Қонун устуворлиги ва инсон манфаатларини таъминлаш юрт тараққиёти ва халқ фаровонлигининг гарови. “Ўзбекистон” НМИУ, 2018. – 47 б.
3. Мирзиёев Ш.М. Буёқ келажакимизни мард ва олижаноб халқимиз билан бирга қурамыз. “Ўзбекистон” НМИУ, 2018. – 485 б.
4. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2018 йил 7 февралдаги “Ўзбекистон Республикасини янада ривожлантириш бўйича ҳаракатлар стратегияси тўғрисида” ги ПФ-4947-сонли Фармони. Ўзбекистон Республикаси қонун ҳужжатлари тўплами, 2018 й., 6-сон, 70-модда
5. Tājimow A., Mämetjumaýew A. Gadymy türkmen edebiýaty. 2010
6. Türkmen edebiýatynyň taryxy. IV tom. –Aşgabat, 1979.
7. Türkmen edebiýatynyň taryxy. V tom. –Aşgabat, 1980-1981.
8. Türkmen edebiýatynyň taryxy. VI tom. –Aşgabat, Birinzi kitap. 1982.
9. Türkmen edebiýatynyň taryxy. VII tom. -Aşgabat, Ikinzi kitap. 1983.
10. Атаев К. XVIII асыр туркмен эдебияты. Ашгабат. «Магарыф» неширять. 1988
11. Гайлыева О. Ғарезсизлик дәуири түркий халықлар лирикасында формалық изленислер хәм олардың типологиясы. Нөкис, Билим, 2018
12. Расулов А. Талкин, танкид, бахолаш. Тошкент, 2006
13. Tuwakow M. Häzirki türkmen edebiýatnyň möhüm meseleleri.– A.: Türkmen döwlet neşirýat gullugy, 2010.
14. Aşyrowa E. Türkmen edebi tankydy (1940-1990).– A.: Türkmen döwlet neşirýat gullugy, 2010
15. Махмыт Гаýыбы. Diwan. (Çара таýýарлан К.Атаýew). Aşgabat, «Miras», 2005
16. Мухаммет Утбы. Soltan Gaznalynyň taryxy. (Çара таýýарлан we arapçadan terzime eden A.Saryýew). Aşgabat, «Miras», 2005
17. Nurmuxammet Andalyp. Ýusup-Zuleýха. Aşgabat, 1987
18. Türkmen klassyky edebiýatynyň taryxy. (Y.A-nyň toplumu). Aşgabat, 1974
19. Nosiriddin Burhonnaddin Rabguziý Kissasi Rabguziý. Toşkent, 1990
20. Abdyllaew. Talant, hyjuw, ussatlyk. Aşgabat, 1985.
21. M. Annanepesow. Hozýaýstwo turkmen w XVIII-XIX ww. Aşxabat, 1972.
22. Baýram han. Eserler ýygındysy. Aşgabat, 2012.
23. Želaletdin Rummy. Eserler ýygındysy. Aşgabat, 2011
24. Omar Хаýýам. Eserler ýygındysy. Aşgabat, 2011.
25. Berxudar Türkmen. Eserler ýygındysy. Aşgabat, 2011.

Интернет ве Зиёнет сайтлары

1. www.gov.uz - Өзбегистан Республикасы хөкүмет порталы
2. www.lex.uz - Өзбегистан Республикасы Канун хўжетлери мағлуматлары милли базасы.
- [http://www.ziynet.uz/;](http://www.ziynet.uz/)
- [http://www.edu.uz/;](http://www.edu.uz/)
- [http://www.rsl.ru/;](http://www.rsl.ru/)
- [http://www.msu.ru/;](http://www.msu.ru/)

Pikir berenler:

O.Gaýlyewa – GDU “Türkmen dili we edebiyaty” kafedrasynyň müdiri, professor, filologiýa ylmlarynyň doktory; (turdoş OTM).

T. Törtkulbaewa - NMPI “Gazak dili we edebiyaty” kafedrasynyň dotsenti, filologiýa ylmlarynyň filosofiýa doktory (PhD)

Dersiň iş okuw maksatnamasy Nöküs döwlet pedagogika instituty Okuw metodik Geňeşiniň 2025 ýyl «25» 06 «11» - sanly protokoly bilen tassyklandy.

Bu sillabus "Gazak dili we edebiyaty" kafedrasynyň 2025-nji ýylyň 25 -nji №11 ýygnağynyň hasabaty bilen tassyklandy.

Okuw – metodika bölüminiň başlygy: dots. A.Abdiev

Kafedra müdiri: Ph.D.I.Quttimuratova

Fakultet geňeşiniň başlygy: F.y.k. dots. B.Davletov

Düzen: X.Begjanov